

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב
הפקולטה למדעי הרוח והחברה

המחלקה ללימודים רב תחומיים - תשע"ט 2019

שם הקורס: שווים ושווים יותר: המזרחים בישראל ____

מס' קורס: _____

שם המרצה: פרופ' אסתר מאיר

שעות קבלה: יום שני 14:00-15:00 בבנין 74 חדר 460

יעדי ההוראה:

בקורס נדון בתהליך היווצרותם של "המזרחים" כקטגוריה חברתית וכתופעה תרבותית וכן נעסוק בהיסטוריה של המזרחים בישראל בהקשר לכינון מדינה ובניית חברה. ננתח מחקרים שנכתבו בידי היסטוריונים וסוציולוגים ומקורות ראשוניים שנוצרו בתקופה הנדונה. לבסוף נבחן את מגמת צמצום הפערים ואת סיכויי היעלמותה של הבעיה העדתית. נתמקד בשלושה יעדים:
א. היסטורית: להכיר את תולדותיה, גורמיה, מניעיה ותוצאותיה של הבעיה העדתית בישראל.
ב. היסטוריוגרפית: להכיר את המחקר על המזרחים ולהשוף את ההיבטים האידיאולוגיים שמאחורי המחקרים.
ג. מתודולוגית: לנתח מקורות ראשוניים ומאמרים תוך קריאה ביקורתית.

פרשיות לימודים:

1. שיעור פתיחה: סרט קצר:
2. תיאוריות פוסט-קולוניאליות.
3. המזרחים והחברה הישראלית היום
4. הרצאת רקע: תהליכים מרכזיים בתולדות הקהילות היהודיות בארצות ערב במאה העשרים.
5. המדיניות הציונית כלפי יהודי ארצות האסלאם – מ'תוכנית המיליון' אל 'העלייה ההמונית'.
6. העלייה ההמונית מארצות ערב, 1948-1951
7. העלייה מצפון אפריקה, 1948-1965: ממדיניות הסלקציה לעלייה ההמונית ממרוקו.
8. המאבק המזרחי על פי סמי שלום שיטרית.
9. המאבק בזירה החרדית: ש"ס
- 10-11. המאבק בזירה התרבותית: המימונה, הקדושים והצדיקים, המוזיקה המזרחית, המזרחים בקולנוע הישראלי
12. המאבק בזירה החברתית-מעמדית

משקל בציון הסופי ** (יש למחוק את המיותר)	
נוכחות	- % _____
בחנים ***	- % +20 פרזנטציה _____
עבודות	- % _____
מבחנים	- % 80 _____
סיורים	- % _____
סה"כ	- 100%

רשימה ביבליוגרפית:

עברית
 אלה שוחט, 'מזרחים בישראל: הציונות מנקודת מבטם של קורבנותיה היהודים', הני"ל, זיכרונות אסורים, לקראת מחשבה רב תרבותית, בימת קדם, תל אביב 2001, עמ' 140-205.
 סמי סמוחה, 'שסעים מעמדיים, עדתיים ולאומיים ודמוקרטיה בישראל', בתוך: אורי רם (עורך), החברה הישראלית: היבטים ביקורתיים, תל אביב 1993, עמ' 172-202.
 שמואל נח אייזנשטדט, תמורות בחברה הישראלית, ההוצאה לאור של משרד הביטחון, 2004, עמ' 62-82.
 ירון צור, 'אימת הקרבן – "המרוקנים" והתמורה בבעיה העדתית בישראל הצעירה', אלפיים, 19, תש"ס (2000), עמ' 126-164.
 יהודה שנהב, היהודים-הערבים, לאומיות, דת ואתניות, עם עובד, תל אביב 2003, עמ' 25-72.
 סמי שלום שיטרית, המאבק המזרחי בישראל, 1948-2003, עם עובד, תל אביב 1971, עמ' 119-172.
 יאיר שלג, 'עטרה ליושנה – עלייתה של תנועה ש"ס', בתוך: הני"ל, הדתיים החדשים: מבט עכשווי על החברה הדתית בישראל, כתר, ירושלים, 2000, עמ' 220-245.
 יורם בילו, 'פולחן הקדושים בישראל – מסורתיות מול מודרניות', בתוך: אורי כהן ואחרים (עורכים), ישראל והמודרניות, 2006, עמ' 367-394.
 מוטי רגב, 'תרבות פופולרית', זמן יהודי חדש, כרך ג' עמ' 281-284.
 מירי טלמון, 'הפסקול של המדינה: היסטוריה תרבותית ופסקול מוזיקלי בקולנוע הישראלי', בתוך: מיכאל וולפה, גדעון כ"ץ וטוביה פרילינג (עורכים), מוזיקה בישראל, עיונים בתקומת ישראל: סדרת נושא, 8, 2014.
 מומי דהן, האם כור ההיתוך הצליח בשדה הכלכלי? ירושלים 2013, עמ' 1-31.

אנגלית
 Meir-Glitzstein, Esther, "From Eastern Europe to the Middle East: The Reversal in Zionist Policy vis-à-vis the Jews of Islamic Countries", *The Journal of Israeli History*, vol. 20/ 1, Spring 2001. Pp. 24-48.
 Joppke, Christian and Zeev Rosenthal, *Ethnic Priority Immigration in Israel and Germany: Resilience Versus Demise*, Working Paper No.45, The Center for Comparative Immigration Studies, University of California-San Diego, December 2001
 Picard Avi, "Emigration, Health and Social Control" *Journal of Israeli History*, vol. 22/2, 2003, pp. 32-60
 Rozin Orit, 'Negotiating the right to exit the country in 1950s Israel', *The Journal of Israeli History*, vol. 30/1, march 2011 pp. 1-22.

אין לשנות את מרכיבי הציון הסופי במהלך הסמסטר.
 על המורה להודיע מראש על סוג הבחנים ומועדם.

**
